

Dansk Armenier mission

December 2023

TEMA
Der er håb

Korssten fra Nagorno-Karabakh er bragt til Armenien

Er der håb for Nagorno-Karabakh?

I denne verden er der nok ikke noget håb for Nagorno-Karabakh. Det vil i resten af armeniernes historie være endnu et åbent sår på linje med de andre tragedier de sidste 130 år. Der er ingen militærhjælp i sigte, som kan kæmpe for, at de atter får adgang til deres gamle hjemland og får det selvstyre igen, som området havde i Sovjetunionens dage i sovjetrepublikken Aserbajdsjan. Der er heller intet håb om, at nogen vil gribe ind og gennemtvinge, at Nagorno-Karabakh bliver en selvstændig stat løsrevet fra Aserbajdsjan, som Vesten gjorde med Kosovo for omkring 25 år siden.

Der er et lille håb om, at armenierne fra Nagorno-Karabakh kan finde varig fred i republikken Armenien og skabe sig en ny fremtid dér, men det kan kun ske, hvis Aserbajdsjan undlader at angribe Armenien, og det vil jeg se, før jeg tror det. Armenien kan blive rendt over ende på kort tid, ligesom Nagorno-Karabakh er blevet det. Jeg forventer, at det sker senest i foråret 2024. Enten nøjes

de med at tage den sydlige, smalle del af Armenien, eller også tager de det hele, og så må armenierne flygte til Georgien, Rusland og Vesten.

Militært, politisk og humanitært er der intet håb for Nagorno-Karabakh og Armenien. Derimod er der et andet håb, nemlig det håb, som Jesus giver os. Selv om vi lever i en ond verden, hvor menneskerettighederne og folkeretten krænkes hele tiden, og selv om ingen af vore stater og kulturer har løfte om at bestå til verdens ende, så har vi som kristne del i Guds evige rige, som aldrig skal forgå. Dette rige er usynligt nu. Kun de troende ved om det, og vi trænger hele tiden til at styrkes og opmuntres i troen på det, fordi det dybest set er fremmed for vores følelser.

Det ligger dybt i os mennesker, at vi vil se og føle synlig herlighed og fremgang, men det har Jesus aldrig lovet os i denne verden. Undertiden får vi det, men det kan når som helst forsvinde igen. Men under det ydre livs skrøbelige overflade har vi som kristne en rigdom, som aldrig forsvinder, og som vi aldrig skal miste - såfremt vi holder os til Jesus som vores frelser og herre. Håbet fra ham ser fremad mod hans store dag ved denne verdens ende, hvor han og hans rige træder synligt frem for alverden, og hvor vi og alle forfulgte, nedslidte kristne skal nå frem til den evige glæde hos ham, hvor al lidelse og sorg vil være borte for evigt.

Dette er håbet for Nagorno-Karabakh og alle andre kristne.

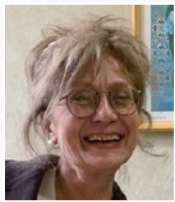
Jørgen Sejergaard ■

Korssten rejst i 2015 i anledning af 100-året for det armenske folkedrab

Da Job mødte Gud

Susanna Ter-Hovhannisyán er søndagsskolelærer i projektet My Planet, som Dansk Armeniermission driver i Jerevan. Hver tirsdag, mens der er aktiviteter for projektets målgruppe - de unge handicappede, mødes Susanna med forældrene i rummet ved siden af. Ofte tager deres samtaler udgangspunkt i tekster fra Bibelen, der handler om at være ramt af lidelse.

»Det her er ikke fair! Hvorfor skulle det ske for mig?«

Hver eneste af os kan give eksempler på, hvor uretfærdigt livet er. Nogle lever et ubekymret liv, mens andre kæmper stædigt. Der er krig, hungersnød, fattigdom, sygdom og alle former for lidelse og smerte i verden. Alle mennesker - ikke kun de »dårlige« - bærer konsekvenserne af disse ting.

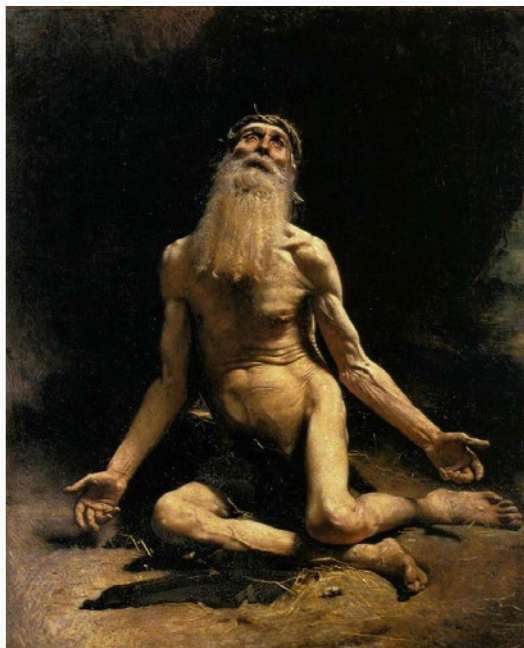
Jobs Bog handler om en mand, der måske kunne have sagt: »Det er ikke fair, hvorfor skete det her for mig?« Det

lader til, at der ikke rigtig var nogen grund til at han skulle lide, men lidelsen besøgte ham alligevel.

**Universets skaber
bekymrer sig så meget om den ensomme,
triste, forvirrede og
lidende mand, at han
kommer for at møde
ham helt tæt på...**

Job afviste sine venners idé om, at han skulle lide på grund af sine synder. Han accepterede, at Gud kan gøre, hvad han vil. Til sidst beslutter Job sig for at tale med Gud. Han erklærer sin egen uskyld og spørger, hvorfor han blev skabt til at lide. Gud forklarede eller ret-

(fortsættes næste side)

»Job«. Malet af Léon Bonnat i 1880.
<https://da.wikipedia.org/wiki/Wikipedia>

færdiggjorde ikke noget. Han gjorde det bedste og det kærligste. Han kom personligt til Job og talte med ham. Universets skaber bekymrer sig så meget om den ensomme, triste, forvirrede og lidende mand, at han kommer for at møde ham helt tæt på.

Efter al den lidelse, får Job sand kundskab om Gud. Uanset hvad der tidligere var sket i hans liv, ser Job nu ham, der skabte ham. Nu har han lært skaberen at kende som almægtig, men også som al-kærlig.

Gud kender mennesket, men hvor meget kender mennesket Gud?

I Jerevan har vi en særlig gruppe handicappede unge, der kommer til My Planet. En gang om ugen mødes jeg med deres forældre. Disse forældres liv er fyldt af bekymring og lidelse relateret til opdragelse og pasning af deres snart voksne børn. De står i en daglig kamp for at klare sig. Det er ikke så mær-

keligt, at forældrene spørger: »Hvorfor mig? Hvorfor skete det her for mig?«

Udover forholdet mellem Gud og menneske, er der nemlig også forholdet mellem menneske og Gud. I årenes løb har disse forældre fået sår på sjælen som følge af den smerte, tvivl og lidelse, der fulgte med at få et handicappet barn. De er stadig på vej til at forstå skridt for skridt, hvorfor netop de blev ramt. Jobs historie er en stor trøst for dem. Og når Job siger: »Dog ved jeg, at min løser lever, til sidst skal han stå frem på jorden«. (Jobs Bog 19, 25), så prøver de at sige med på ordene og gøre dem til deres egne. De øver sig i at opbygge samme tillid til Gud, som Job fik til sidst; at Gud er både almægtig og al-kærlig.

Som en bøn afslutter jeg hver gang vores samtaler med apostlen Paulus' ord: »Vi ved, at alt virker sammen til det gode for dem, der elsker Gud, og som efter hans beslutning er kaldet«. (Rom 8, 28).

Susanna Ter-Hovhannisyam ■

Hver tirsdag mødes Susanna med forældrene til de unge handicappede i My Planet. Her taler de sammen om tekster fra bibelen.

Wakeupcall fra Armenien

Armenien er ikke kun geopolitisk, men også åndeligt udfordret. Det skriver teolog Henrik Højlund, som for nylig igen besøgte landet sammen med tidligere missionær, Per Damgaard Pedersen, og en anden tidligere Armenien-medrejsler, Nicolaj Wibe. Ud over gensynet med det både naturmæssigt og historisk medrivende land blev besøget for Henrik Højlund også et tankevækkende wakeupcall i forhold til situationen i Danmark.

Armenien er som bekendt stærkt ramt af en ydre konflikt, som handler om tabet af den armenske enklave, Nagorno-Karabakh i det muslimske naboland Aserbajdsjan. Det prægede

naturligvis vores besøg, som fandt sted netop som fordrivelsen af den armenske befolkning i området tog sin begyndelse. Men vi fik også øje for en anden - en indre konflikt. En konflikt som berører noget meget basalt i Armenien, nemlig den armenske nations stærke forbundethed med kristendommen.

En strømning: Tilbagevenden til kirken

Med stor sandsynlighed har Armenien helt siden 301 e.Kr. været en samlet kristen nation. Sovjettiden skabte et kraftigt brud i denne historiske linje, men opblomstringen af Armeniens kirkerødder har siden Sovjetunionens

Katedralen i Aruch er en af de kirkeruiner, der er under genopbygning»

nens fald været særdeles mærkbar. Kirker og klostre genopbygges i stor stil. Folk vender tilbage til kirken. Søndagsskoler har fået stor gennemslagskraft rundt om i landet. Vi besøgte to søndagsskoler i to landsbyer, hvor der var et sted mellem 40 og 80 børn, som deltog fast i disse søndagsskoler. Det var et sted mellem en tredjedel og halvdelen af alle skolebørnene i landsbyerne.

Gid hverken Armenien eller Danmark forsøger at redde sig ved tilpasning til tidens stemme.

En anden strømning: Voksende afstand til den kristne kulturarv

Selvom samtlige armeniere i dag nok ikke uden videre kan tilslutte sig kristendommen med en dyb personlig tro, har kristendom og nation i århundreder været omtrent organisk forbundet. Indtil helt for nylig. For i de sidste fem års tid er dette armenske kristendoms-dna så småt begyndt at visne igen. En præst fortalte os, at regeringen har følt sig nødsaget til at åbne op for værdier, som egentlig ligger den kristne nations værditænkning og -praksis fjernt. Således er der f.eks. så småt åbnet op for LGBT-ideologien. Det er let at se for sig, hvad der er i spil. Armenien finder det mindre og mindre nyttigt at læne sig op ad det hidtil beskyttende Rusland. De ser relationen til Vesten som mere håbefuldt i forhold til den ydre konflikt med nabolandene. Men det kræver så

til gengæld, at landet gør sig mere behageligt i forhold til tidens vestlige ideologier - som i mangt og meget er i dyb konflikt med grundlæggende kristne værdier og virkelighedsforståelse.

På den meget lange bane vil noget meget substantielt visne og dø i Armenien i forsøget på at redde sig selv her og nu med denne form for vestlig tilpasning.

Paralleller til Danmark

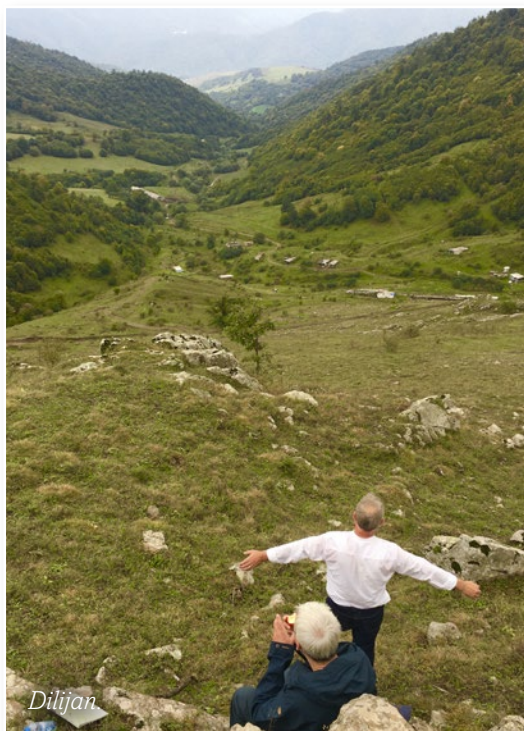
Det slog mig undervejs i løbet af opholdet i Armenien, at denne indre konflikt har en form for parallel i Danmark. Vi er langt fra den ydre, fysisk ødelæggende konflikt som i Armenien, men noget banker stærkere og stærkere på som en ødelæggende konflikt på den lange bane, og til og med fysisk. Jeg tænker på udsigten til aktiv dødshjælp. Hvad der venter os forude med det, er en langsom ødelæggelse af selve menneskeværdet. Det, der tager afsæt i, at mennesket er livets herre, betyder på den lange bane, at døden bliver menneskets herre. Aktiv dødshjælp fremmer meget stærkt et livssyn, hvor kun det ønskværdige liv er livsværdigt. Ellers kan døden lige så godt overtage. Min frygt er, at kirken lige så langsomt også tilpasser sig dette, som den har gjort med så meget andet basalt tros-modsigende. Atter en

Kirken »Surp Anna« i Jerevan, der blev opført i 2015, samler en stor menighed af både unge og ældre hver søndag.

Armenien er både naturmæssigt og historisk et medrivende land. Her ses Sevan-søen.

Dilijan

gang tilpasser kirken sig tidens stemme for at være til behag for flertallet.

Kald til opvågnen

Turen til Armenien - landet med dybe kristne rødder - blev et mærkeligt wake-upcall. De umiddelbare konflikter i Armenien er synlige og mærkbare. Modsat i Danmark. Men nedenunder er der i begge lande mere usynlige konflikter. Og på den lange bane bliver tabet lige stort.

Gid hverken Armenien eller Danmark forsøger at redde sig ved tilpasning til tidens stemme, hvor den kristne livsbekræftelse udviskes til fordel for den illusionsløse dødsbekræftelse.

Artiklen er en forkortet udgave af kronik, bragt i Kristeligt Dagblad den 10. oktober 2023.

Henrik Højlund, Valgmenighedspræst i Aarhus Bykirke

Små, sikre skridt

»Håb har to smukke søstre. Deres navne er vrede og mod. Vrede over at tingene er som de er og mod til at se at tingene ikke forbliver som de er.«

Kirkefaderen Augustin (353-430)

Gennem en del år har bestyrelsen i Dansk Armeniermission haft et særligt fokus på at oprette søndagsskoler i Artsakh (Nagorno-Karabakh). Vi har bedt Gud om hjælp og vores ansatte har kæmpet for at virkeliggøre drømmen. Derfor var det med en helt særlig følelse af taknemmelighed, at vi på DAMs årsmøde i september kunne vise en film om søndagsskolearbejdet. Jeg husker særligt tydeligt kortet over Artsakh og cirklerne, der en efter en markerede byer og landsbyer med søndagsskoler: Martakert, Sos, Machkalashen. Og tre flere var på vej i Karmir Shuka, Herher og Astghashen.

Nu findes de ikke mere. Artsakh er tømt for dets godt 100.000 indbyggere, der nu bor som internt fordrevne i Armenien. Underligt, hvordan vreden kan fylde på flere tusinde kilometers afstand og gøre en handlingslammet af forfærdelse.

I Armenien blev vreden dog hurtigt afløst af handling. Vores ansatte, Arshavir Kapoudjian, satte sig for at finde søndagsskolebørnene fra Artsakh blandt de fordrevne familier, der var ankommet til Armenien og oprette nye søndagsskoler for dem. Han fik hjælp af Gohar Gyurjian, der tidligere var leder af søndagsskolen i Martakert, men som nu bor i Jerevan.

Det er ikke kun antallet af børn i vores nye søndagsskole i Jerevan, der stiger dag for dag, men også antallet af frivillige lærere. Gohar Gyurjian står yderst til venstre.

Den 12. oktober 2023 skrev Gohar et opslag på Facebook efter at hun havde besøgt Byurakan, hvor nogle af de fordrevne Artsakh-armeniere bor:

»Med små, sikre skridt er Artsakhs søndagsskoler begyndt at genåbne i Armenien. De af vores søndagsskolebørn, som kommer fra forskellige dele af Artsakh, men som nu har fundet husly i Byurakan, er meget ivrige efter at deltage i søndagsskolen der.«

I en senere mail til mig uddybede Gohar sin oplevelse: »Det var mit første besøg hos mine landsmænd, efter at vi var blevet fordrevet fra Artsakh. Det var hårdt og svært at forlade lejligheden i Jerevan. Særligt efter jeg i længere tid havde siddet isoleret på et værelse med egne tanker og nostalgiske minder fra mit hjemland. Jeg besøgte Byurakan sammen med

min bror, Fader Vachagan, som før fordrivelse fungerede som præst i Martakert.

Et af dagens lyspunkter for mig personligt blev mit møde med min lille ven Alex. Jeg kendte Alex' familie fra Artsakh. Vi besøgte familien for at invitere dem til vores nystartede søndagsskole i Martakert. Alex havde allerede dengang imponeret mig med sin lille statur, men meget fremmelige måde at tænke på.

Denne gang var mødet mellem Alex og mig anderledes. Han blev ved med at tale om sin far, som var soldat og blev dræbt i krigen i Artsakh den 19. september. Vores samtale handlede ikke om legetøj eller biler, eller om hans yndlingsaktiviteter - men om hans far og hans hjemby, Mokhratagh. Han så på sin mor med

Med små, sikre skridt er Artsakhs søndagsskoler begyndt at genåbne i Armenien.

Vores nyeste søndagsskole i Ijevan med 8 børn og to lærere fra Artsakh. Vi håber, børnene kan blive i Ijevan og ikke bliver nødt til at flytte igen.

Det var genkendelsens glæde, da Gohar og Alex mødte hinanden i Byurakan.

Drengen til venstre er Alex. Billedet blev taget, da Gohar besøgte familiens hjem i Artsakh.

et vredt og modent blik og spurgte højt: »Mor, kunne du ikke have holdt far tilbage, låst døren til vores hus med en nøgle og gemt nøglen, så han ikke ville være gået ud i krig, især når du vidste, at Artsakh var tabt? Så ville far være i live nu.«

Midt i smerten havde Alex stadig et smil på læben. Han huskede vores første møde og samtalen i hans hjem i Mokhratagh. Det var svært for ham og mig at skilles den dag. Han var ked af det og sad og hang med hovedet på trappen til det midlertidige krisecenter og ville ikke have mig til at gå.

Alex' familie har efterfølgende også sluttet sig til vores genåbnede søndagsskole i Byurakan. Nu deltager fem mindre børn fra Artsakh i søndagsskole hver lørdag sammen med deres mødre. I alt tre søndagsskoler er åbnet med henblik på at give børn fra Artsakh gode venner og et tilhørsforhold i deres nye hjemland.

Anna-Kathrine Thunbo Pedersen ■

Læs også nyhedsmailen fra Dansk Armeniermission, oktober 2023, hvor Arshavir Kapoudjian deler sine tanker om, hvordan søndagsskolearbejdet kan være til hjælp i en krisesituation.

Du finder nyhedsmailen på vores hjemmeside: www.armenien.dk/foelg-med

Ønsker du at tilmelde dig vores nyhedsmail, som udsendes fire gange om året, kan du sende en e-mail med navn og adresse til dam@teologi.dk eller kontakte vores sekretariat telefonisk på 86 16 63 00.

Håbet fylder

I juni skrev vi her i bladet, at skattemyndighederne havde tilbagekaldt Dansk Armeniermissions godkendelse til at modtage fradragsberettigede gaver. Årsagen var foreningens demokratiske struktur, der ikke levede op til myndighedernes krav. Men over sommeren tog vi fat på at ændre DAMs vedtægter og hverve medlemmer, så vi i forbindelse med årsmødet d. 8. september kunne afholde generalforsamling med vedtagelse af de nye vedtægter og valg til bestyrelsen.

Nu er DAM igen godkendt

Godkendelsen sker med tilbagevirkende kraft og gælder fra 1. januar 2023. Vi vil gerne sige en stor tak til alle jer, der gjorde det muligt. Tak fordi I hjalp os i mål ved at melde jer ind i Dansk Armeniermission. Det giver håb for fremtiden.

Det er også håbet der fylder os når vi ser, hvad søndagsskolearbejdet kan udrette i Armenien. I svære og helt håbløse situationer, hvor familier er fordrevet fra deres hjem og skal finde en ny begyndelse, bliver håbets lys tændt, når børnene mødes til søndagsskole.

Der er grund til at sige Gud tak for de muligheder, vi har, for at drive dette arbejde. Og tak til alle jer, der støtter arbejdet med forbøn og økonomiske bidrag.

Giv håbet videre

Er du endnu ikke medlem

Du kan blive medlem via DAMs hjemmeside: www.armenien.dk/medlem. Medlemskabet koster 100 kr. årligt.

Er du allerede medlem

Vil du hjælpe os med at nå længere ud? Så kan du bestille vores flotte postkort til uddeling. På postkortets bagside kan man læse, hvordan man opnår medlemskab af DAM. *Skriv til anna-kathrinetp@hotmail.com, hvis du ønsker at bestille kortene.*

Giv en gave

Oplysninger om, hvordan du kan give en gave med bankoverførsel eller MobilePay finder du i boksen til højre. Skan QR-koden her til højre og giv din gave med dankort.

Testamentariske gaver

Går du med overvejelser om at betænke Dansk Armeniermission i dit testamente, er det muligt at få vejledning på DAMs sekretariat. *Kontakt forretningsfører Walther Plauborg Hansen, dama@teologi.dk, tlf. 86 16 63 00.*

KOLOFON

Kontor og økonomi

Dansk Armeniermission
Katrinebjergvej 75
8200 Århus N.
tlf. 86 16 63 00
dama@teologi.dk

Konto

Registreringsnummer: 0994
Kontonummer: 9007415

Mobilepay

72105

Bestyrelse

Michael Thomsen (formand)
Ny Harløsevej 11
3320 Skævinge
tlf. 29 37 16 83 · mtho@km.dk

- Ingrid Bjerre (næstformand)
- Mona Krøgh Westh (kasserer)
- Anna-Kathrine Thunbo Pedersen
- Jørgen Sejergaard
- Johannes Birk Christophersen

Medarbejder i Armenien

Arshavir Kapoudjian
akapoudjian@yahoo.com

Redaktør af bladet

Anna-Kathrine Thunbo Pedersen
anna-kathrinetp@hotmail.com

Layout & tryk

Videbæk Bogtrykkeri A/S

Forsidefoto

Et helt særligt møde i Byurakan. *Læs artiklen: »Små, sikre skridt« på side 8.*

Der er håb om et lys

Julesalme i krigens skygge

Tekst: Merete Bandak · Melodi: Anahit Mughnetsyán

Der er håb om et lys i den mørke nat
Der er stjerner på nathimlens kåbe
I den bundfrosne jord er der frø der gror
Der er håb om forløsning for den der tror
Luk dit øre op, der er englesang
Løft dit øje, se, der er hjælp fra Gud undervejs

Se, Maria på rejse mod Betlehem
er bekymret for barnet hun venter
Er der plads til at føde, en åben dør?
eller afslag på afslag, når Josef spør?
Luk dit øre op, der er englesang
Løft dit øje, se, der er hjælp fra Gud undervejs

Der er plads i en stald mellem får og køer
Det er her han blir født, himlens konge
Netop dér hvor det ser ganske håbløst ud
blir det klart for os alle at HER ER GUD!
Luk dit øre op, der er englesang
Løft dit øje, se, der er hjælp fra Gud undervejs

Når det tordner og buldrer i nattens mulm
når vi frygter for fjender og våben
er det tryghed at kende et frelsers navn
det er Jesus, og her er Guds faderfavn
Luk dit øre op, der er englesang
Løft dit øje, se, der er hjælp fra Gud undervejs

Der er håb om et lys i den mørke nat
Der er stjerner på nathimlens kåbe
I den bundfrosne jord er der frø der gror
Der er håb om forløsning for den der tror
Luk dit øre op, der er englesang
Løft dit øje, se, der er hjælp fra Gud undervejs

Se noder her:
www.armenien.dk/julesalme